

*Reactie op Uitermarkt en Duyvendak "Over de
schoulers van bestuurders en de rugge van bewoners"*

GEMENGDE WIJKEN, TEVREDEN BEWONERS

**KARIEN DEKKER: PROMOVEDUS BIJ HET URBAN AND REGIONAL RESEARCH
CENTRE UTRECHT (URU) AAN DE UNIVERSITEIT UTRECHT EN PROJECT MANAGER
VAN HET EUROPESE RESTATE PROJECT**

De beleidsmakers hebben niet helemaal ongelijk met hun streven naar gemengde wijken. Inmiddels weten ook zij dat gemengde wijken niet leiden tot het uitwisselen van kennis tussen verschillende typen huishoudens, en dat eigenaar-bewoners niet dienen als rolmodellen voor huurders. Echter, door groepen te mengen proberen ze een sociaal probleem op te lossen dat grote gevolgen heeft voor de leefbaarheid in deze wijken en hiermee voor de tevredenheid van de bewoners.

20

Ik zal het effect van sociale mix op tevredenheid van bewoners illustreren aan de hand van de resultaten van het RESTATE-project¹. Het RESTATE-project heeft onderzoek gedaan in 29 na-oorlogse wijken in tien landen in alle regio's van de Europese Unie. Een enquête onder meer dan 5.000 huishoudens in deze wijken geeft aan dat er wel degelijk voordelen aan een sociale mix zitten in vergelijking met meer homogene wijken, waarin veelal groepen met een lage sociaal-economische status geconcentreerd zijn. De bewoners van sociaal gemengde wijken zijn gelukkiger met hun wijk dan bewoners van homogene wijken:

- ze zijn positiever over de kwaliteit van hun sociale netwerken. Sociale netwerken zijn een belangrijke basis voor participatie van bewoners in de wijk, maar geven ook steun en leiden tot onderling vertrouwen
- ze hebben sterker het gevoel dat mensen in de wijk voor elkaar opkomen en behulpzaam zijn
- ze denken in het algemeen positiever over de reputatie van hun wijk.

Vooraf in Noordwest-Europa, waar de onderzochte na-oorlogse wijken voor een groot gedeelte worden bewoond door etnische minderheden, oordelen de bewoners positief over het effect van het mengen van bevolkingsgroepen.

Naast genoemde voordelen zijn er echter ook nadelen. Doordat er veel verschillende bevolkingsgroepen vlakbij elkaar wonen, ervaren de bewoners van gemengde wijken vaker problemen als gevolg van de verschillen in normen en waarden. Ook zijn er meer bewoners die problemen ervaren rondom racisme. De kans dat bepaalde groepen buitengesloten worden, of dat de oorzaak van problemen wordt gezocht bij ethnische minderheden, is zeker aanwezig. Sociale netwerken kunnen bijdragen aan het verbeteren

van onderling respect en vertrouwen, maar dan moeten deze netwerken tussen groepen wel gestimuleerd en in stand gehouden worden.

Op zich is het creëren van een sociale mix dus geen kwaad idee – mits er terdege aandacht wordt gegeven aan de verhoudingen tussen de groepen in een wijk. Het RESTATE-onderzoek wijst uit dat er behalve het creëren van een sociale mix ook andere maatregelen zijn, die minstens zo effectief zijn voor de tevredenheid van bewoners met de buurt. Vooral verbeteringen aan de lokale dienstverlening – kwaliteit van scholen, aanwezigheid van commerciële diensten en overheidsinstanties in de wijk – hebben een duidelijk positief effect. In mindere mate geldt dit ook voor de kwaliteit van de publieke ruimte. Dus ook maatregelen zoals het tegengaan van zwerfafval, de aanwezigheid van speeltuinen, het onderhoud van groen, wegen en gebouwen, zorgen voor tevredener bewoners.

Tot zover het effect van een sociale mix op de tevredenheid van de wijkbewoners. Terecht merken Uitermark en Duyvendak op dat sociaal mengen een ongewenst effect heeft. Bepaalde groepen bewoners met problemen worden weggestuurd uit hun wijk, zonder dat er elders in de stad een goed alternatief voor deze mensen is. De oplossingen waar Uitermark en Duyvendak mee komen, bieden echter geen soelaas: Beter sociaal beleid, meer zeggenschap voor bewoners, en slimmer mengen leiden niet tot minder armoede onder individuele bewoners, noch tot betaalbare sociale huurwoningen voor de lage inkomens. Om de armoede te bestrijden lijkt het logisch meer mensen aan het werk te helpen. Is het probleem vooral een tekort aan sociale huurwoningen buiten de herstructureringswijken (en dat verschilt per stad), dan lijkt het meer voor de hand te liggen om meer sociale huurwoningen beschikbaar te stellen, het liefst in de meer welvarende delen van de stad zodat ook lage inkomens iets te kiezen hebben. De maatregelen die Uitermark en Duyvendak noemen, zijn daarmee niet nutteloos, maar zullen eerder leiden tot meer betrokken bewoners en locatie-specifiek beleid dan tot het verminderen van armoede voor individuele huishoudens.

1. Het project 'Restructuring Large Housing Estates in Europe' doet sinds 2007 onderzoek naar de problemen en (beleids-) oplossingen in na-oorlogse wijken in Engeland, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Zweden, Hongarije, Polen, Slovenië, Italië en Spanje. Het project wordt gecoördineerd door Prof. Dr. Ronald van Kempen en gefinancierd in het kader van het Europese Vijfde Kader Programma.

Ruimte in Debat 05/2007 RPB